

O'ZBEKISTONDA EKOTURIZMNING RIVOJLANISHI*Turgunov Bekzod Boxodir o'g'li**Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti turizm yo`nalishi talabasi**Miragzamov Dilshod Davron o'g'li**Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti turizm yo`nalishi talabasi*

Annotatsiya: Maqolada O'zbekistonda ekoturizmning rivojlanishini o'rganish va uning amaliyotini takomillashtirish yo'llarini taklif qilish maqsadida tuzilgan. Muallif ekoturizmning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik jihatlarni hisobga olgan. Yaxshi rejalashtirilgan va boshqariladigan ekoturizm ob'ektlari, xususan qishloq joylarida mahalliy aholining faol ishtirokida joylashgan, tabiiy va madaniy resurslarga zarar yetkazadigan kamroq barqaror faoliyatning oqibatlarini to'g'ri to'g'ri ta'sirini ko'rsatishi mumkin. Ekoturizm mahalliy iqtisodiyot uchun tabiiy va madaniy resurslar va qishloq hayoti asosidagi muhim element sifatida ko'zlanadi. Biroq, bu maqsadlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun ularning ekologik va iqtisodiy barqarorligini ta'minlash lozim.

Kalit so'zlar: ekoturizm, rivojlanish, barqaror, soha, tabiiy, samarali, iqtisodiy, ekologik, faoliyat, maqsadga erishish.

Аннотация: Статья призвана изучить развитие экотуризма в Узбекистане и предложить пути совершенствования его практики. Автор учел социальные, экономические и экологические аспекты успешного развития экотуризма. Хорошо спланированные и управляемые объекты экотуризма, особенно те, которые расположены в сельской местности при активном участии местного населения, могут точно отражать последствия менее устойчивой деятельности, наносящей ущерб природным и культурным ресурсам. Экотуризм рассматривается как важный элемент местной экономики, основанный на природных и культурных ресурсах и сельской жизни. Однако для успешной реализации этих целей необходимо обеспечить их экологическую и экономическую стабильность. Начало формы

Ключевые слова: экотуризм, развитие, устойчивый, сфера, природный, эффективный, экономический, экологический, деятельность, достижение цели.

Abstract: The article is designed to study the development of ecotourism in Uzbekistan and suggest ways to improve its practice. The author took into account social, economic and ecological aspects for the successful development of ecotourism. Well-planned and managed ecotourism facilities, particularly those located in rural areas with the active participation of local people, can accurately reflect the effects of less sustainable activities that damage natural and cultural resources. Ecotourism is seen as an important element for the local economy based on natural and cultural resources and rural life. However, in order to successfully implement these goals, it is necessary to ensure their ecological and economic stability.

Key words: ecotourism, development, sustainable, sphere, natural, effective, economic, environmental, activity, goal achievement.

Turizm jahon bo'ylab o'sayotgan va eng daromadli sohalardan biri bo'lib, xalqaro ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy va ma'naviy aloqalarni kuchaytirishga yordam beradi. O'zbekiston esa boy madaniy va tarixiy merosga ega bo'lgan mamlakat sifatida turizm sohasini faol rivojlantirishga diqqat qaratadi. Buning bilan birga, turizmni rivojlantirishga oid bir nechta savollar mavjud.

Ekoturizm barqaror turizmning bir qismidir va barqaror rivojlanishning samarali vositasi sifatida ahamiyat kasb etgan. Ekoturizm, rivojlanayotgan mamlakatlarda turizmning rivojlanishini va iqtisodiy o'sish strategiyalariga kiritilishining asosiy motiviga aylandi.

Ekoturizm turizmning muqobil turi sifatida tabiiy joylarni ziyorat qilish yoki ekologik toza tadbirlarni o'tkazishni o'z ichiga oladi. Bu mahalliy aholining iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Ekoturizmni rivojlantirish, shuningdek, atrof-muhitni muhofaza qilish, biologik xilma-xillik va mahalliy daromadlarni qo'llab-quvvatlaydi, bu esa investitsiyalar uchun istiqbolli bozor hisoblanadi. перефрез
КИЛИНГ

International Conference on Education and Innovation

O‘zbekiston dunyodagi eng jadal rivojlanayotgan mamlakatlardan biridir. So‘nggi yillarda ekoturizm turizmning muhim segmentiga aylanib, e‘tiborni o‘ziga tortdi va sohaning yangi yo‘nalishiga aylandi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasining 2012-2019 yillarga mo‘ljallangan rezolyutsiyalarida tabiiy resurslarni asrash maqsadida ekoturizmni rivojlantirish va bu boradagi xalqaro hamkorlikni mustahkamlash muhimligi ta‘kidlangan [1]. O‘zbekiston ekoturizmni rivojlantirish va sayyohlarning keng doirasi uchun jozibador bo‘lgan ushbu xizmat turini keyinchalik xalqaro bozorga chiqarish orqali noyob va barqaror ekoturizm yo‘nalishlari tarmog‘ini yaratishda ulkan istiqbollarga ega.

O‘zbekistonning sharqdan g‘arbga va janubdan shimolga savdo yo‘llari kesishgan chorrahadagi geografik joylashuvi, shuningdek, iqlimiy xususiyatlari, muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning o‘ziga xos tizimi va rang-barang landshaftlari ekoturizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda. Hozirgi vaqtda mamlakatimizda muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning keng tarmog‘i mavjud bo‘lib, ular orasida 8 ta qo‘riqxonona, 2 ta milliy bog‘, 1 ta biosfera rezervati, 12 ta qo‘riqxonona va 7 ta tabiiy yodgorlik mavjud. O‘zbekiston o‘zining boy tarixiy merosi, jumladan, yetti mingdan ortiq tarixiy va madaniy yodgorliklari bilan ham mashhur bo‘lib, ular avaylab asrab-avaylanib, avloddan-avlodga o‘tib kelmoqda[2].

Davlatimiz rahbarining 2016-yil 2-dekabrda “O‘zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qaroriga muvofiq turizm mamlakatimiz iqtisodiyotining strategik tarmog‘i sifatida e‘tirof etilgan. Prezidentning 2017-yil 16-avgustdagi qarori bilan 2018-2019-yillarda turizmni rivojlantirish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar dasturi tasdiqlangan. 2017-yil fevral oyida turizmni rivojlantirishga doir to‘rtta muhim hujjat qabul qilingani bu sohaga davlatimiz tomonidan yuksak e‘tibor qaratilayotganini tasdiqlaydi. Mazkur hujjatlarda muammolarni hal etish, turizm salohiyatini oshirish va ichki turizmni yanada rivojlantirish uchun imtiyozlar berish bo‘yicha ustuvor vazifalar belgilab berilgan. 2017-yil 10-fevraldan boshlab yetti davlat fuqarolari uchun 30 kunlik vizasiz rejim o‘rnatildi, 39 davlat fuqarolariga vizalar berish tartibi soddalashtirildi.

Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrisabz kabi O‘zbekistonning asosiy turistik markazlari YuNESKOning Butunjahon merosi ro‘yxatiga kiritilgan. Mustaqillik yillarida mamlakatimizda tarixiy-madaniy merosni asrab-avaylash va rivojlantirish, milliy an‘ana va urf-odatlarini tiklash, diqqatga sazovor joylarni tiklash va tashkil etish borasida salmoqli yutuqlarga erishildi. 1994 yildan YUNVTO a‘zosi bo‘lgan O‘zbekiston turizmni rivojlantirish bo‘yicha xalqaro tashabbuslarda faol hamkorlik qilib kelmoqda. Masalan, 1994-yilda Ipak yo‘li turizmi bo‘yicha Samarqand deklaratsiyasi, 1999-yilda YUNVTO, YUNESKO va Yevropa Kengashi tomonidan qo‘llab-quvvatlangan Xiva deklaratsiyasi va 2002-yilda “Ipak yo‘li turizmi bo‘yicha Buxoro deklaratsiyasi” hamkorlikni o‘z ichiga oladi. Bu mintaqada madaniy turizm. Sohaga axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, jumladan, mamlakatimizdagi 600 dan ortiq sayyohlik obyektlarini birlashtirgan va hisobotlarni elektron formatga o‘tkazuvchi “EMehmonxona” avtomatlashtirilgan tizimi faol joriy etilmoqda.

Ekoturizm mahalliy hamjamiyatlarga muqobil daromad manbalarini taqdim etish orqali ularning rivojlanishiga hissa qo‘shadi. Uning maqsadi tabiiy resurslarni, ayniqsa bioxilma-xillikni saqlash, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, turistlarga ekologik tajribani taqdim etish, ekologik muhitni saqlash va iqtisodiy foyda keltirishdir. Biroq, ekoturizmning muvaffaqiyati ushbu tashabbuslar qanchalik ekologik va iqtisodiy jihatdan barqaror va amalga oshirish mumkinligiga bog‘liq.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Musaev X.H. O‘zbekistonda turizm: imkoniyatlar va yangi muammolar // Yevropa ilmiy sharhi, 2017. No1-2. [Elektron resurs]. Kirish rejimi: <https://cyberleninka.ru/article/n/tourism-in-uzbekistan-pportunities-and-new-challenges/> (kirish sanasi: 13.11.2019).
2. Xusenova M.G., Rahmonov Sh.Sh. Ekologik turizmning rivojlanishi // Yevropa fani, 2018. No 2 (34). [Elektron resurs]. Kirish rejimi: <https://cyberleninka.ru/article/n/thedevelopment-of-ecologic-tourism/> (kirish sanasi: 11/13/2019).